

Türk İstiklal Harbi'nde 4'üncü Süvari Tugayı Komutanının Tespiti

Identification of the Fourth Cavalry Brigade Commander of the Turkish War of Independence

Eray ÇELİK*

Öz

Tarihte önemli yer tutan muharebelerde genel olarak yüksek komuta kademesinde bulunanlar bilinmektedir. Daha alt kademedeki komutanlar için ise yapılmış olan bir çalışma varsa ancak bilgi sahibi olunabilmektedir. Bu çalışmalar genelde hatırat ya da makaleler olup Türk tarihi açısından bir varoluş mücadelesi olan İstiklâl Harbi için de aynı durumla karşılaşmaktadır. Bu zamana kadar halkın kullanımına sunulan kaynaklara bakıldığında muharebelere katılan bazı büyük birlik komutanlarının adının hiç geçmediği, bilgilerinin eksik veya yanlış yazıldığı görülmüştür. Buna sebep olarak arşiv kayıtlarının çok küçük bir bölümünün vatandaşın kullanımına sunulmuş olması, o dönem soyadı kullanımının olmaması, araştırılan bazı belgelerde sadece isim yazılarak, rütbenin belirtilmemesi, isim benzerliği, kişinin o görevde hiç bulunmaması vb. gösterilebilir. Ayrıca hatıratların bazılarında olayın üzerinden çok zaman geçtiği için hatırat sahibinin yanlış hatırlama ihtimalinin de bulunduğu unutulmamalıdır. İstiklâl Harbi'nde komutan bilgisi sorunlu olan birliklerden biri de 1921 yılı içinde faaliyette olduğunu gördüğümüz 4'üncü Süvari Tugayı'dır. Yukarıda belirtilen sebeplerden dolayı adı geçen tugayın komutanının isminin bazı akademik çalışmalarda yanlış belirtildiği görülmüş olup çalışmamızda bu birlik ile ilgili kısa bilgiler anlatılarak komutanının kim olduğunun tespiti yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Süvari, Tugay, İsmail Hakkı, Muharebe, Sakarya.

* Araştırmacı, E-posta: eraycelik756[at]hotmail.com, ORCID:0000-0001-5714-2219.

Geliş Tarihi/Received: 03.05.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 14.06.2023

Abstract

The high rank commanders in the battles that held an important place in history are generally known. On the other hand, the lower rank commanders could only be recognized if there is a direct study on them. Such studies are generally memoirs or articles. The same situation is observed in the Turkish War of Independence, which was a struggle for existence. Considering the sources that have been available to the public until this time, it has been observed that the names of some of the major unit commanders who participated in the battles are not mentioned, and their information is incomplete or written wrong. The reasons for these problems could be the fact that only a small part of the archive records were available to citizens, the non-use of surnames at that time, unspecified rank in some of the documents examined, the similarity of names, the absence of the person in that position, etc. In addition, it should be kept in mind that in some of the memoirs, there is a possibility that the author mistakenly remembered the event since a long time has passed. One of the units that faced problems in identifying the commander during the Turkish War of Independence was the 4th Cavalry Brigade, which was active in 1921. Due to the reasons mentioned above, it has been observed that the name of the commander of the brigade is incorrectly specified in some academic studies. In this study, the commander of the mentioned brigade will be determined after giving brief information about this unit.

Keywords: Cavalry, Brigade, İsmail Hakkı, Battle, Sakarya.

Giriş

Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasının ardından vatanımızın işgalci devletler ve kuklaları tarafından işgal edilmesi üzerine önceleri yerel düzeyde olan direniş hareketleri, Mustafa Kemal Paşa'nın millî hareketin başına geçmesi ile yurt geneline yayılmıştır. Meclisin açılmasının ardından Haziran 1920'de Batı, Doğu ve El-Cezire Cephe Komutanlıkları'nın teşkil edilmesiyle hem işgalci devletler hem de içimizdeki isyancılara karşı mücadelede yeni bir safhaya geçilmiştir¹.

¹ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (=BCA), 30-18-1-1/1-3-19, 23 Haziran 336 [23 Haziran 1920].

Ekim 1920'de yapılan Gediz Muharebesi'nin başarısızlıkla sonuçlanması üzerine düzenli orduya geçiş süreci hızlanmış ve 9 Kasım 1920'de Batı Cephesi'nde komuta değişikliği olmuştur. Cephe Komutanı Ali Fuat Paşa Moskova Elçiliği'ne atanarak cephe ikiye bölünmüştür. Cephenin kuzey kesimine Albay İsmet Bey, güney kesimine ise Albay Refet Bey atanmıştır². 10 Kasım 1920 tarihinde ise kuzey kesiminin adı “Batı Cephesi” olarak değiştirilmiştir³. Bu dönemde her iki cephede yeni piyade ve süvari birliklerinin teşkiline başlanmıştır. Ağırlıklı olarak Güney Cephesi Komutanlığı emrinde bulunan süvari alaylarından teşkil edilen süvari grupları bünyesine teşkil tarihi ilgili kitaplarda net olarak belirtilmeyen ancak 1921 yılı ocak ya da şubat ayı içinde olduğu değerlendirilen süvari tugayları eklenmiştir. Belirtilen tugay seviyesindeki birliklerden biri de komutan bilgisi sorunlu olan 4'üncü Süvari Tugayı'dır⁴. Dönemi anlatan ana kaynaklar incelendiğinde tugay komutanının isminin yanlış gösterildiği ve ilgili kaynaklardan alıntı yapan bazı akademik çalışmalarda da aynı yanlışın devam ettirildiği görüldüğünden bu konuda çalışma yapılmasına gerek duyulmuştur.

1. 4'üncü Süvari Tugayı ve Komutan İsmi'nin Ortaya Çıkışı

İstiklâl Harbi'nde düzenli orduya geçilmesi ile süvari birlikleri Kasım 1920 sonlarından itibaren kurulmaya başlanmıştır⁵. İlk olarak tümen yetkisinde 1'inci ve 2'nci Süvari Grupları teşkil edilmiştir. Aynı dönemde bir süvari tugayı ise Batı Cephesi'nde teşkil edilmiştir. Şerif Güralp, aralık ayı sonlarında isyan eden asi Ethem üzerine Ocak 1921

² BCA, 30-18-1-1/1-18-13, 9 Teşrinisani 336 [9 Kasım 1920].

³ “Türk İstiklâl Harbi'ne Ait Belgeler”, *Harp Tarihi Vesikaları Dergisi*, Sayı 52 (Haziran 1965), Vesika No. 1199.

⁴ 4'üncü Süvari Tugayı gibi komutan tespiti sorunlu olan bir başka birlik ise 11'inci Piyade Tümeni'dir. Bu tümenin Mayıs 1921-Ekim 1921 arası toplam altı kez tümen komutanı değişikliği olmuştur. Ancak eldeki kaynaklara bakıldığında bu konuya çok az değinildiği görülmüştür. Bu konu ile ilgili olarak, Eray Çelik, “Sakarya Meydan Muharebesinde 11'inci Piyade Tümeni – 2”, www.geliboluyuanlamak.com/2342_sakarya_meydan_muharebesinde-11inci-piyade-tumeni-2-eraycelik.html (Erişim Tarihi: 10.12.2023).

⁵ *Türk İstiklal Harbi, II. Cilt Batı Cephesi 3'üncü Kısım Birinci, İkinci İnönü, Aslıhanlar ve Dumlupınar Muharebeleri (9 Kasım 1920-15 Nisan 1921)*, Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1999, s. 49.

başlarında yapılacak harekât için görevlendirilen süvari birliklerinden bahsederken, “*Kurmay Yarbay İsmail Hakkı (Ankara Bahçelievler 14.sokak 10 numarada malûl gazi Tuğbay Karataylı) da iki alay süvari ile kuvvetlerimize iltihak ederek...*” diye belirtmiştir⁶. Bu birlik ve komutanı için İsmet Görgülü, Bağımsız Süvari Alay Komutanı Binbaşı İ. Hakkı olarak belirtmiştir⁷. Ana kaynağımız olan mülga Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığının (=ATASE) İnönü Muharebelerini anlatan yayınında ise bu birlik, komutan adı belirtilmeden süvari tugayı olarak açıklanmıştır⁸. Batı Cephesi mevzilerine taarruz eden Yunan birliklerinin yenilerek çekilmesi ve eş zamanlı isyan eden asi Ethem’in Yunan ordusuna sığınması üzerine harekâta son verilerek birlikler yeniden tertiplenmişlerdir. Bu dönemde karşımıza teşkil tarihi belirtilmeyen ve 4’üncü Süvari Tugayı olarak bilinen birlik çıkmaktadır.

2. 4’üncü Süvari Tugayının Muharebelerdeki Durumu

İkinci İnönü Muharebesi öncesinde süvari birliklerinin büyük kısmı Güney Cephesi Komutanlığı emrinde toplanmış olup bu cephedeki 1’inci ve 2’nci Süvari Grupları net tarih belirtilmediği için şubat ya da mart ayı içerisinde tümen adını alarak her biri ikişer süvari tugayından oluşacak şekilde tertiplenmiştir⁹. İsmet Görgülü’de İsmail Hakkı olarak belirtilen kişinin, Yarbay Hüseyin Nazmi Bey komutasındaki 2’nci Süvari Tümeni’ne bağlı 4’üncü Süvari Tugayının Komutanı olduğu, İkinci İnönü ile devamında yapılan Aslıhanlar-Dumlupınar muharebelerinde görev yaptığı görülmüştür¹⁰. 4’üncü Süvari Tugayı, 30 Mart 1921 tarihinden itibaren tümeninden bağımsız olarak Afyon kuzeyi-Dumlupınar bölgelerinde keşif ve muharebeler yapmış ayrıca geçici olarak piyade birliklerinin emrinde bulunmuştur¹¹. 3 Mayıs 1921

⁶ Şerif Güralp, *İstiklal Savaşının İcyüzü*, Dizerkonca Matbaası, İstanbul 1958, s. 115.

⁷ İsmet Görgülü, *On Yıllık Harbin Kadrosu (1912-1922)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, s. 407.

⁸ *Türk İstiklal Harbi, Birinci, İkinci İnönü, Aslıhanlar ve Dumlupınar Muharebeleri*, s. 99.

⁹ *Türk İstiklal Harbi, Birinci, İkinci İnönü, Aslıhanlar ve Dumlupınar Muharebeleri*, s. 306; Şerif Güralp, *İstiklal Savaşının İcyüzü*, s. 130.

¹⁰ İsmet Görgülü, *On Yıllık Harbin Kadrosu*, s. 356, 359.

¹¹ *Türk İstiklal Harbi, Birinci, İkinci İnönü, Aslıhanlar ve Dumlupınar Muharebeleri*, s. 411, 453.

tarhinde Güney Cephesi Komutanlığı lağvedilerek birlikleri Batı Cephesi Komutanlığı emrinde toplanmıştır¹². 4 Mayıs 1921 tarihinde ise grup düzenine geçilerek 4'üncü Süvari Tugayı, Albay Halit Bey komutasındaki 12'nci Grup emrine verilmiştir. ATASE'nin bir yayınında Batı Cephesinin 15 Haziran 1921 tarihli birlik kuruluşunda 12'nci Grup emrinde olan tugayın komutanı olarak Albay İsmail Hakkı gösterilmiştir¹³. 25 Temmuz 1921 tarihindeki kuruluşta 4'üncü Süvari Tugayı bu kez Albay Fahrettin Bey komutasındaki 5'inci Grup emrinde ve tugay komutanı olarak Albay Hacı Arif gösterilmiştir¹⁴. Harp Tarihi Vesikalari Dergisi'nde yayımlanan bir belgede, rütbe belirtilmeden 4'üncü Süvari Tugay Komutanı İsmail Hakkı'nın, Batı Cephesi Komutanlığı'na 30 Temmuz 1921 tarihinde Sandıklı'dan yazdığı rapor bulunmaktadır¹⁵. 4'üncü Süvari Tugayı, Sakarya Meydan Muharebesi'nde yine 5'inci Grup emrinde bulunarak 2 Eylül 1921 tarihinde lağvedilmiş, tugay karargâhı grup karargâhına, birlikleri olan 20'nci Süvari Alayı 2'nci Süvari Tümeni'ne, 5 ve 33'üncü Süvari Alayları ise 14'üncü Süvari Tümeni'ne verilmiştir¹⁶.

3. Dördüncü Süvari Tugay Komutanının Tespiti

İstiklal Harbi ile ilgili akademik çalışmalarda, *Türk İstiklal Harbi* adlı seri ve Görgülü'nün kitabının ana kaynak olarak kullanıldığı görülmüştür. Bu kaynaklara göre 4'üncü Süvari Tugay Komutanı olarak iki isim öne çıkmaktadır. Birincisi Albay Hacı Arif, diğeri ise makalemizde belirtilen kaynaklarda birbirinden farklı olarak rütbesi binbaşı, yarbay ve albay rütbelerinde gösterilen İsmail Hakkı isimli kişilerdir. Albay Hacı Arif olarak belirtilen subay, Hacı Mehmet Arif Bey

¹² *Türk İstiklal Harbi, II. Cilt Batı Cephesi 4'üncü Kısım, Kütahya-Eskişehir Muharebeleri (15 Mayıs-25 Temmuz 1921)*, Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1974, s. 86-88.

¹³ *Türk İstiklal Harbi, Kütahya-Eskişehir Muharebeleri*, s. 55.

¹⁴ *Türk İstiklal Harbi, II. Cilt Batı Cephesi 5'inci Kısım, 1'inci Kitap, Sakarya Meydan Muharebesinin Başlangıç Dönemindeki Olaylar ve Harekât (25 Temmuz-22 Ağustos 1921)*, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1995, s. 53.

¹⁵ "Türk İstiklal Harbinde Batı Cephesi", *Harp Tarihi Vesikalari Dergisi*, Sayı 57 (Eylül 1966), Vesika No. 1309.

¹⁶ *Türk İstiklal Harbi, II. Cilt Batı Cephesi 5'inci Kısım 2'nci Kitap, Sakarya Meydan Muharebesi (23 Ağustos-13 Eylül 1921) ve Sonraki Harekât (14 Eylül-10 Ekim 1921)*, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1995, s. 167.

olup, kendisi Kütahya-Eskişehir Muharebelerinde Yenişehir Bölge Komutanı, Sakarya Meydan Muharebesi'nde ise Kocaeli Süvari Tugayı Komutanı, Takip Harekâtı sonlarında ise 1'inci Süvari Tümeni Komutanı olarak Kocaeli ve güneyinde görev yapmıştır¹⁷. 4'üncü Süvari Tugayı'nın Kütahya ve Eskişehir Muharebelerinde Afyon bölgesinde, Sakarya Meydan Muharebesi'nde ise Haymana güneyinde yani tam tersi istikamette faaliyette bulunmasından dolayı Albay Hacı Arif isminin ilgili kaynağa sehven yazıldığı değerlendirilmektedir¹⁸.

İkinci isim için İsmet Görgülü, İsmail Hakkı Okday ismini belirtmiştir¹⁹. Bu kişi Kurmay Binbaşı İsmail Hakkı olup, son Osmanlı Padişahı Vahdeddin'in damadı ve son Osmanlı Sadrazamı Ahmet Tevfik Paşa'nın oğludur. Kendisi Ocak 1922'de Anadolu'ya geçtiği için 1921 yılında 4'üncü Süvari Tugay Komutanı olarak muharebelere katılmamıştır²⁰. İsmail Hakkı Okday, sadece Büyük Taarruz ve Takip Harekâtı'na 16'ncı Tümen Kurmay Başkanı olarak katılarak 1922 yılında yarbay rütbesine terfi etmiştir²¹.

5'inci Grup tarafından, Yunan birliklerinin bulunduğu Uzunbey Köyü'ne 27 Ağustos 1921 tarihinde baskın yapılması planlanmıştır. Yunan yüksek komuta kadrosunun o sırada Uzunbey'de olduğu bilinmemekte olup baskından sonra öğrenilmiştir. Grup Komutanı Kurmay Albay Fahrettin Bey, baskın öncesi rahatsızlandığından grup başlısı 14'üncü Süvari Tümeni ve 4'üncü Süvari Tugayı'nın harekete geçmesini emrederek emir komutayı 14'üncü Süvari Tümeni Komutanı Yarbay Suphi Bey'e bırakmıştır²². Yukarıda 15 Haziran 1921 tarihli

¹⁷ *Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Alay ve Tugay Komutanlarının Biyografileri*, c. 1, Genelkurmay Basımevi, Ankara 2010, s. 221; *Türk İstiklal Harbi, Kütahya-Eskişehir Muharebeleri*, s. 104; *Türk İstiklal Harbi, Sakarya Meydan Muharebesinin Başlangıç Dönemindeki Olaylar ve Harekât*, s. 222.

¹⁸ *Türk İstiklal Harbi, Kütahya-Eskişehir Muharebeleri*, s. 186; *Türk İstiklal Harbi, Sakarya Meydan Muharebesinin Başlangıç Dönemindeki Olaylar ve Harekât*, s. 333.

¹⁹ İsmet Görgülü, *On Yıllık Harbin Kadrosu*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, s. 356-370.

²⁰ Süleyman İnan, "Son Osmanlı Damatlarının Millî Mücadele'yle İlişkileri", *Erdem*, Sayı 61 (Aralık 2011), s. 133-134.

²¹ Eray Çelik, "Büyük Taarruz Başlangıcında Batı Cephesi Birlik ve Komutanlarının Tespitine Dair Bir Analiz", *Harp Tarihi Dergisi*, sayı 6 (2022), s. 177.

²² Fahrettin Altay, *İstiklâl Harbimizde Süvari Kolordusu*, İnel Kitabevi, İstanbul 1949, s. 26.

kuruluştaki Albay İsmail Hakkı olarak gösterilen İsmail Hakkı, Yarbay Suphi'den kıdemli olamayacağına göre rütbesi kuruluşta sehven albay olarak yazılmıştır²³.

Adı geçen diğer İsmail Hakkı ise, İsmail Hakkı Karataylı olup, biyografisinde “*Ocak 1921’de Asi Ethem Harekâtında 3’üncü Süvari Tugay Komutanı, Mart 1921’de ise 4’üncü Tümen Piyade Tugay Komutanı olarak atandığı ve bu görevde 4 Ekim 1921 tarihinde yaralandığı*” bilgisi bulunmaktadır²⁴. İhsan İdikut hatıratında, İsmail Hakkı için, “*asi Ethem üzerine yapılacak harekât için iki alay süvari ile gelerek Refet Bey kuvvetlerine katıldığını*” başka bir bölümde ise “*4’üncü Tümen Piyade Komutanı iken yaralandığını*” belirtmiştir. İdikut, yukarıdaki her iki olayı anlatırken açıklama olarak aynı isim ve ev adresini (Tuğbay Karataylı ve Ankara Bahçelievler sokak 14, No: 10) iki yerde de belirtmiştir²⁵. Şerif Güralp ise hatıratında, asi Ethem harekâtında yukarıda belirtilen ev adresini göstererek, “*Kurmay Yarbay İsmail Hakkı (Ankara Bahçelievler 14.sokak 10 numarada malûl gazi Tuğbay Karataylı) da iki alay süvari ile kuvvetlerimize iltihak ederek...*” şeklinde açıklamıştır²⁶. Rahmi Apak’ın da hatıratında, İkinci İnönü Muharebesini anlatırken, “*Binbaşı Hakkı Bey kumandasında bir süvari birliğinden*” ve “*İsmail Hakkı Bey’ in süvari tugayının taarruzundan*” diye bahsettiği görülmüştür²⁷. ATASE yayını olan tugay ve alay komutanları biyografilerinde, Sakarya Meydan Muharebesinde 4’üncü Piyade Tugay Komutanı olarak Kurmay Yarbay Esat Faik Bey görülmekte olup, kendisi 28 Ağustos 1921 tarihinde bu görevde iken şehit olmuştur²⁸. Biyografisinde Mayıs 1921’de bu göreve atanmış olduğu, İhsan İdikut’ta ise, “*Aslıhanlar Muharebesinden sonra 3’üncü Grup emrine giren 4’üncü Tümenin komutanı Yarbay Nazım Bey’in hastalanması üzerine*

²³ *Türk İstiklal Harbi’ne Katılan Tümen ve Daha üst Kademelerdeki Komutanlarının Biyografileri*, s. 149.

²⁴ *Türk İstiklal Harbi’ne Katılan Alay ve Tugay Komutanlarının Biyografileri*, c. 2, Genelkurmay Basımevi, Ankara 2010, s. 455.

²⁵ İhsan İdikut, *İdeal Komutanlarımızdan 4’üncü Fırka Kumandanı Miralay Şehit Nazım Bey*, Şirket-i Mürettebiye Matbaası, İstanbul 1952, s. 115, 169.

²⁶ Şerif Güralp, *İstiklal Şavaşının İcyüzü*, Dizerkonca Matbaası, İstanbul 1958, s. 115.

²⁷ Hüseyin Rahmi Apak, *Yetmişlik Bir Subayın Anıları*, s. 223, 224.

²⁸ *Türk İstiklal Harbi’ne Katılan Alay ve Tugay Komutanlarının Biyografileri*, c. 2, s. 410.

tümene tugay komutanı olan Esat Faik'in vekil olarak tayin edildiği" bilgisi bulunmaktadır²⁹. Grup düzenine 4 Mayıs 1921'de geçildiğinden Esat Faik'in mayıs ayında bu görevde olduğu, birliği lağvedilen İsmail Hakkı Karataylı'nın, Esat Faik Bey'in şehit olması üzerine tugay komutanlığına muhtemelen eylül ayı içerisinde atanmış olduğu, biyografide mart ayında atandığı birlik adının süvari yerine sehven piyade yazıldığı değerlendirilmektedir³⁰. İsmail Hakkı Karataylı'nın yaralanması, Devlet Arşivleri'nde bir belgede şu şekilde açıklanmıştır.

“Büyük Millet Meclisince derdest tanzim bulunan Malûlîn-i Guzâtın Terfih ve İkdârı hakkındaki kanunun intişârına kadar intizar eylemesi tavsiye edildiği halde terfian tekaüdi tercih etmekle miralaylıkla tekaüdü icra edilen Dördüncü Fırka Piyade Komutanı olup, Sakarya Muharebesini müteakip icra edilen Afyon Muharebâtında mecruh olarak aldığı ceriha neticesinde sağ bacağı kat edilmiş olan Erkan-ı Harbiyye Kaymakamı Köstenceli İsmail Hakkı Bey (322-11) bu defâ Malûlîn-i guzat kanunundan istifade etmek üzere müracaat etmekle işbu kanunun neşrinden pek çok evvel mecruhiyetleri dolayısıyla terfian taltifleri icra edilerek tekaüdlükleri icra edilmiş bulunan diğer ümera ve zabitanın mezkûr kanundan istifadeleri mümkün olup olamayacağıнын berây-ı tefsir Meclis-i Aliye sevki Müdaa-i Milliyye Vekâletinin 14/10/338 tarih ve Muamelat-ı Zatiyye Dairesi 25719 numaralı tezkiresi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 21/10/338 tarihindeki içtimanda takarrür etmiştir.”³¹.

Bu evraka göre kendisi emekliliğinden sonra çıkan bir kanundan yaralanmak için müracaat etmiş ve Bakanlar Kurulu, Millî Savunma Bakanlığı Personel Dairesi'nden gelen belgeyi “gereği için” Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sevk etmiştir.

²⁹ İhsan İdikut, *İdeal Komutanlarımızdan 4'üncü Fırka Kumandanı Miralay Şehit Nazım Bey*, s. 118.

³⁰ Biyografilerindeki bilgilere göre, Esat Faik Şen ve İsmail Hakkı Karataylı kurmay subay olup ikisi de 1 Mart 1921 tarihinde yarbay rütbesine terfi etmişlerdir.

³¹ BCA, 30-18-1-1/5-31-20, 21 Teşrinievvel 338 [21 Ekim 1922].

Sonuç

Türk İstiklal Harbi'ne katılmış kişilerin tespiti şu an için elimizdeki sınırlı imkânlarla tamamen olmasa da bir yere kadar mümkündür. Türk İstiklâl Harbi ile ilgili çoğu akademik çalışmada yukarıda belirtilen kaynaklar kullanılarak Hacı Arif ve İsmail Hakkı Okday isimleri belirtilmiştir. Bu isimlerden yola çıkılarak yapılan araştırmada 4'üncü Süvari Tugayı Komutanı'nın Albay Hacı Arif veya Kurmay Yarbay İsmail Hakkı Okday olmadığı anlaşılmıştır. Tugay Komutanının Erkân-ı Harp Kaymakamı (Kurmay Yarbay) İsmail Hakkı Karataylı [Malûl Albay, 1322-P.11, Hasan oğlu, Köstence doğumlu, 1884-1963] olduğu tespit edilmiştir. Türk İstiklâl Harbi'nde 1 Mart 1921 tarihinde yarbay, 22 Ağustos 1922 tarihinde ise albay rütbesine terfi etmiştir. Kendisinin atanma tarihi elimizdeki kaynaklarda net olarak belirtilmemekle birlikte 1921 yılı başlarında 4'üncü Süvari Tugayı Komutanlığına atanarak birliğinin lağvedildiği 2 Eylül 1921 tarihine kadar görev yaptığı tespit edilmiştir. Türk İstiklâl Harbi'nde bulunduğu 1921 yılında süvari tugayı ile sırasıyla 2'nci Süvari Tümeni emrinde II. İnönü ve Aslıhanlar-Dumlupınar, 12'nci Grup emrinde Kütahya-Eskişehir ve 5'inci Grup emrinde Sakarya Meydan Muharebeleri'ne katılmıştır. Birliği lağvedildiği için muhtemelen eylül ayı içerisinde 4'üncü Piyade Tugay Komutanı olarak atanmıştır. Bu görevle Sakarya Takip Harekâtı'nda görev yapmış ve yukarıda "Afyon Muharebâtı" olarak belirtilen Afyon kuzeyindeki Güzelim Dağı Muharebesi'nde, 4 Ekim 1921 tarihinde yaralanarak 22 Ağustos 1922 tarihinde bir üst rütbeden yani albay rütbesinden malûlen emekliye sevk edilmiştir.

Mülga Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı'nın Devlet Arşivleri Başkanlığı'na devredilen Türk İstiklal Harbi arşivinin internet ortamından erişilecek şekilde tüm halkımızın kullanımına sunulması ile birlikte tarihçiler ve araştırmacıların çalışmalarında kaynak kullanımı konusunda büyük ilerlemeler olacaktır. En basit hali ile belgelere ulaşmak kolaylaşacağından birlik kuruluşu (teşkil), düzenleme (tensik), kuruluş dışı bırakma (lağvedilme), birlik komutanı tayin tarihleri ve subay isimlerinin doğru tespitinin yapılarak akademik çalışmaların daha sağlıklı olabileceği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

Arşiv Kaynakları / Archival Sources

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (=BCA)

BCA, 30-18-1-1/1-3-19, 23 Haziran 336 [23 Haziran 1920]

BCA, 30-18-1-1/1-18-13, 9 Teşrinisani 336 [9 Kasım 1920]

BCA, 30-18-1-1/5-31-20, 21 Teşrinievvel 338 [21 Ekim 1922]

Kaynak Eserler / Primary Sources

Türk İstiklal Harbi, c.2, Batı Cephesi Ks. 3, Birinci, İkinci İnönü, Aslıhanlar ve Dumlupınar Muharebeleri (9 Kasım 1920-15 Nisan 1921), Genelkurmay Basımevi, Ankara 1999

Türk İstiklal Harbi, c.2, Batı Cephesi, Ks. 4, Kütahya-Eskişehir Muharebeleri (15 Mayıs-25 Temmuz 1921), Genelkurmay Basımevi, Ankara 1974

Türk İstiklal Harbi, c.2, Batı Cephesi, Ks. 5, Kitap 1, Sakarya Meydan Muharebesinin Başlangıç Dönemindeki Olaylar ve Harekât (25 Temmuz-22 Ağustos 1921), Genelkurmay Basımevi, Ankara 1995

Türk İstiklal Harbi, c.2, Batı Cephesi, Ks. 5, Kitap 2, Sakarya Meydan Muharebesi (23 Ağustos - 13 Eylül 1921) ve Sonraki Harekât (14 Eylül - 10 Ekim 1921), Genelkurmay Basımevi, Ankara 1995

Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1989 (2. Baskı)

Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Alay ve Tugay Komutanlarının Biyografileri, c. 1, Genelkurmay Basımevi, Ankara 2010

Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Alay ve Tugay Komutanlarının Biyografileri, c. 2, Genelkurmay Basımevi, Ankara 2010

Araştırma ve İnceleme Eserleri / Secondary Sources

ALTAY, Fahrettin, *İstiklâl Harbimizde Süvari Kolordusu*, İnsel Kitabevi, İstanbul 1949

APAK, Hüseyin Rahmi, *Yetmişlik Bir Subayın Anıları*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988

ÇELİK, Eray, “Büyük Taarruz Başlangıcında Batı Cephesi Birlik ve Komutanlarının Tespitine Dair Bir Analiz”, *Harp Tarihi Dergisi*, Sayı 6 (2022), s. 143-180

İDİKUT, İhsan, *İdeal Komutanlarımızdan 4'üncü Fırka Kumandanı Miralay Şehit Nazım Bey*, Şirket-i Mürettebiye Matbaası, İstanbul 1952

GÖRGÜLÜ, İsmet, *On Yıllık Harbin Kadrosu (1912-1922)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1993 (1. Baskı); Ankara 2014 (2. Baskı)

GÜRALP, Şerif, *İstiklal Savaşının İçyüzü*, Dizerkonca Matbaası, İstanbul 1958

“Türk İstiklâl Harbi'ne Ait Belgeler”, *Harp Tarihi Vesikaları Dergisi*, Sayı 52 (Haziran 1965), s. 7-102

“Türk İstiklâl Harbinde Batı Cephesi”, *Harp Tarihi Vesikaları Dergisi*, Sayı 57 (Eylül 1966), s. 241-340

İnternet Kaynakları / Online Sources

ÇELİK, Eray, “Sakarya Meydan Muharebesinde 11'inci Piyade Tümeni-2”, www.geliboluyuanlamak.com/2342_sakarya_meydan_muharebesinde-11inci-piyade-tumeni-2-eraycelik.html (Erişim Tarihi: 10.06.2023)

Extended Summary

In some academic studies and books that we have had the opportunity of identifying the identity of the commanders who served in the Turkish War of Independence, it is seen that the commander of the 4th Cavalry Brigade, which was active in 1921, was not clearly mentioned or the identified wrong. We found the names İsmail Hakkı and Hacı Arif as the Commander of the 4th Cavalry Brigade in the sources we accessed, and in İsmet Görgülü's book "On Yıllık Harbin Kadrosu", which is one of the most important sources describing the period, it is mentioned that this person was İsmail Hakkı Okday. However, he joined the Turkish War of Independence in January 1922, so it was concluded that he was not the same person, and he was written by mistake because there were many officers with the same name. The other name, Hacı Arif, was Hacı Mehmet Arif Örgüç. Since he was the commander of different units during the Battles of Kütahya-Eskişehir and Sakarya. His responsibility area was in the northern region of the 4th Cavalry Brigade, which is far from 4th Cavalry Brigade, and therefore it is clear that he is not the same person.

According to the memoirs of the commanders who participated in the Turkish War of Independence and the examination of the sources related to the period, it was determined that Lieutenant Colonel İsmail Hakkı Karataylı was the commander of the 4th Cavalry Brigade in the Second İnönü, Aslıhanlar-Dumlupınar, Kütahya-Eskişehir and Sakarya Battle Battles. He served from 1920 onwards and was appointed Commander of the 4th Cavalry Brigade in early 1921, where he remained until the brigade was deactivated on 2 September 1921. Following the martyrdom of the previous brigade commander, he was appointed as the commander of the 4th Infantry Brigade and participated in the Sakarya Pursuit Operation, and he was wounded on 4 October 1921. In 1922, he retired with the rank of colonel.